

УДК 342.95

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2021.18.20>

ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА МЕХАНІЗМУ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ НАДАННЯ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Литвиненко Євгенія Віталіївна,
аспірантка кафедри кримінально-
правових дисциплін та судочинства
(Навчально-науковий інститут права
Сумського державного університету,
м. Суми, Україна)

Механізм є основою правового регулювання загалом. Зважаючи на це, у контексті взаємозв'язку дослідження сфери надання освітніх послуг актуалізується вивчення механізму адміністративно-правового регулювання у вищезазначеній сфері. Дослідження механізму в широкому сенсі було предметом вивчення багатьох представників наукової спільноти протягом тривалого часу та залишається актуальним і сьогодні.

Методологічною основою дослідження є сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів і прийомів наукового пізнання. Їх застосування зумовлюється доцільністю системного підходу для досягнення єдності змісту, форми та структури наукового дослідження. У статті використано методи наукового пізнання, методи аналізу й синтезу, узагальнення, формально-логічний, формально-юридичний та історичний.

У статті автором досліджено загальну категорію «механізм», виходячи із цього, можемо сказати, що це внутрішня будова будь-чого, яка застосовується в усіх сферах суспільного життя. Також розглянуто поняття й мету механізму правового регулювання, під яким розуміють сукупність юридичних засобів, що регулюють суспільні відносини у сфері права. Метою адміністративно-правового регулювання є встановлення державою певних правових засад, які забезпечують законні права та інтереси суб'єктів цих відносин і є гарантом публічних суспільних інтересів у відповідній сфері. На основі наявних теоретичних підходів науковців надано поняття механізму адміністративно-правового регулювання: це сукупність спеціальних засобів, за допомогою яких здійснюється вплив на адміністративно-правові відносини. Розглянули механізм адміністративно-правового регулювання в чотирьох аспектах: функціональному, структурному, процесуальному та діяльнісному. Розглянули структуру механізму адміністративно-правового регулювання, яка поділяється основні й додаткові елементи.

Незважаючи на велику кількість праць, присвячених дослідженню категорії «механізм», «механізм правового регулювання», «механізм адміністративно-правового регулювання» та «механізм адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг», необхідно констатувати, що в юридичній літературі на тепер не сформовано узагальненої, повноцінної дефініції цього поняття. Убачаємо за необхідне подальших наукових пошуків для досягнення єдиного підходу розуміння структури механізму адміністративно-правового регулювання.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, механізм адміністративно-правового регулювання, освітні послуги, структура механізм адміністративно-правового регулювання, регулювання у сфері надання освітніх послуг.

**THE CONCEPT AND STRUCTURE OF THE MECHANISM
OF ADMINISTRATIVE AND LEGAL REGULATION IN THE FIELD
OF PROVISION OF EDUCATIONAL SERVICES IN UKRAINE**

Lytvynenko Evgeniia Vitalievna,
Postgraduate Student at the Department
of Criminal Law and Judiciary
(Educational and Scientific Institute
of Law of the Sumy State University,
Sumy, Ukraine)

The mechanism is the basis of legal regulation, which is why in connection with the study of the provision of educational services, it is important to study the mechanism of administrative and legal regulation, through which regulations are made in the above area. The study of the mechanism in a broad sense has been of interest to scientists for quite some time and remains relevant today.

The methodological basis of the study is a set of general and special legal methods and techniques of scientific knowledge. Their use is determined by the expediency of a systematic approach to achieve unity of content, form and structure of scientific research. The article uses methods of scientific knowledge, methods of analysis and synthesis, generalization, formal-logical, formal-legal and historical.

In the article the author investigated the general category of "mechanism", based on this we can say that this is the internal structure of anything that is used in all spheres of public life. The concept and purpose of the mechanism of legal regulation were also considered, which means a set of legal means that regulate public relations in the field of law. The purpose of administrative and legal regulation is to establish by the state certain legal principles that ensure the legal rights and interests of the subjects of these relations and act as a guarantor of public interests in the relevant field. Based on the existing theoretical approaches of scientists, the concept of the mechanism of administrative and legal regulation is given, it is a set of special means by which the influence on administrative and legal relations is carried out. The mechanism of administrative and legal regulation was considered in four aspects: functional, structural, procedural and activity. The structure of the mechanism of administrative and legal regulation, which is divided into basic and additional elements, was considered.

Despite the large number of works devoted to the study of the category "mechanism", "mechanism of legal regulation", "mechanism of administrative and legal regulation" and "mechanism of administrative and legal regulation in the field of educational services", it should be noted that the legal literature has not yet formed generalized, full definition of this concept. We see the need for further research to achieve a unified approach to understanding the structure of the mechanism of administrative and legal regulation.

Key words: administrative and legal regulation, mechanism of administrative and legal regulation, educational services, structure, mechanism of administrative and legal regulation, regulation in the field of educational services.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що автором на основі наукових праць запропоноване власне визначення механізму адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг. Узагальнені та систематизовані структурні елементи механізму адміністративно-правового регулювання та сформована структура механізму адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг.

Постановка проблеми. У регулюванні адміністративно-правових відносин значну роль відіграє комплекс засобів, які здійснюють регулювання публічних відносин за

допомогою законів, прийнятих у встановленим законом порядку, являють собою механізм адміністративно-правового регулювання. Законодавчо закріплений понятійний апарат механізму адміністративно-правового регулювання відсутній, але це складне багатоаспектне явище потребує детального вивчення. Сьогодні воно активно вивчається наукою адміністративного права й закріплюється в працях науковців-адміністраторів, у наукових статтях можна побачити узагальнення та систематизацію структурних елементів. Аналіз наукових матеріалів дає підставу стверджувати про актуальність проведення нових наукових пошуків.

Метою статті є аналіз позицій представників наукової спільноти щодо механізму адміністративно-правового регулювання, а також дослідження понятійного апарату та визначення його структури; на основі проведеного дослідження сформулювати авторське визначення механізму адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг і систематизувати його структурні елементи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню понятійного апарату механізму адміністративно-правового регулювання та його структурних елементів сьогодні присвячено дуже багато наукових праць, зокрема, таких учених: І.І. Веремєнко, З.С. Гладун, І.П. Голосніченко, С.Т. Гончарука, С.В. Діденко, А.В. Малько, О.І. Остапенко, Т.О. Коломоєць, І.М. Коросташова, Л.М. Кучинського, С.Г. Стеценко, В.Н. Хропанюка, Т.О. Шестопалова та ін. Наукові погляди із цього питання є застарілими, так як дійшли до нас у незмінному вигляді з радянських часів, тому залишаються дискусійними сьогодні та потребують подальшого вивчення й дослідження.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи питання історії виникнення правової категорії «механізм правового регулювання», варто наголосити на тому, що вона виникла в загальній теорії права та держави в 60-х роках ХХ століття для відображення руху (функціонування) правової норми [1].

1. Поняття «механізм».

Важливо також надати визначення категорії «механізм», оскільки вона є складником категорії «механізм правового регулювання». У словнику української мови слово «механізм» визначається як внутрішня будова, система чого-небудь; сукупність станів і процесів, з яких складається певне фізичне, хімічне та ін. явище [2, с. 695]. Правове забезпечення завжди здійснюється завдяки особливому «інструментарію», притаманному лише правовому механізму, покликаному юридично гарантувати досягнення цілей, які ставить законодавець, видаючи або санкціонуючи юридичні норми в межах певних типів – «моделей» юридичного впливу [3, с. 348].

Така категорія, як «механізм», на думку професора О.М. Литвинова, відіграє в житті людини досить значну роль, оскільки вона застосовується практично в усіх сферах життєдіяльності суспільства, але особливо у сфері суспільних відносин, де, як правило, пов'язується зі здійсненням певного явища, процесу, реалізацією відносин [4, с. 102]. Отже, можемо зробити висновок, що механізм являє собою внутрішню основу будь-чого, яка має між собою послідовний зв'язок і формує відповідні дії.

2. Поняття й мета механізму правового регулювання.

С.С. Алексєєв у теорії права є автором терміна, який визначив «механізм правового регулювання» як узяту в єдності всю сукупність юридичних засобів, за допомогою яких забезпечується правовий вплив на суспільні відносини [5, с. 30]. Заслуговує на увагу точка зору О.В. Малька, який вважає, що механізм правового регулювання – це система юридичних засобів, організованих найбільш послідовним чином, з метою упорядкування суспільних відносин, сприяння задоволенню інтересів суб'єктів права [6, с. 470–473].

У підручнику «Загальна теорія права» М.С. Кельман та О.Г. Мурашин зазначають, що метою механізму правового регулювання є забезпечення безперешкодного руху

інтересів суб'єктів до цінностей, тобто гарантування їх справедливого задоволення. Ця головна, змістовна ознака пояснює значущість цієї категорії та показує, що роль механізму правового регулювання полягає в усуненні можливих перепон, які стоять на шляху здійснення інтересів суб'єктів. Механізм правового регулювання становить певний специфічний юридичний «канал», який з'єднує інтереси суб'єктів із цінностями й доводить процес управління до логічного результату [7, с. 207].

Виходячи із цього, констатуємо, що метою механізму адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг є встановлення державою певних правових засад, які забезпечують законні права й інтереси суб'єктів цих відносин і є гарантом публічних суспільних інтересів у цій сфері.

Розглянувши різні наукові погляди щодо розуміння категорій «механізм» і «механізм правового регулювання», доцільно проаналізувати й визначення категорії «механізм адміністративно-правового регулювання».

3. Поняття «механізм адміністративно-правового регулювання».

Прийнято вважати, що вперше поняття «механізм адміністративно-правового регулювання» сформульовано І.І. Веремеєнко. Під механізмом адміністративно-правового регулювання варто розглядати сукупність адміністративно-правових засобів, за допомогою яких здійснюється вплив на відносини, що виникають у процесі виконавчо-розпорядчої діяльності держави [8, с. 55].

У свою чергу, за С.В. Діденко, механізм адміністративно-правового забезпечення розповсюджується на певну сферу суспільних відносин, а його основним завданням є впорядкування суспільних відносин, щоб надалі мати змогу впливати на них [9, с. 464]. І.П. Голосніченко під механізмом адміністративно-правового регулювання розуміє сукупність адміністративно-правових засобів, за допомогою яких справляється вплив на відносини, що виникають у процесі здійснення виконавчої влади [10, с. 20–21].

На думку С.Г. Стеценко, механізм адміністративно-правового регулювання суспільних відносин розуміється як категорія, що виражає процес переведення нормативності права в упорядкованість суспільних відносин, які нормами цієї галузі права регулюються. Інакше кажучи, правові норми, які використовуються в адміністративному праві, самі по собі статичні, а в рух вони приводяться саме за допомогою механізму адміністративно-правового регулювання [11, с. 212]. Т.С. Гончарук, у свою чергу, визначає механізм адміністративно-правового регулювання як систему адміністративно-правових засобів (елементів), за допомогою яких здійснюється правове регулювання (упорядкування) суспільних відносин у сфері державного управління [12, с. 23].

Цікавою є позиція В.Н. Хропанюка, який під механізмом адміністративно-правового регулювання пропонує розуміти систему правових засобів, за допомогою яких здійснюється впорядкування суспільних відносин відповідно до мети й завдань правової держави [13, с. 341–342].

О.І. Остапенко в статті «Наукові уявлення про механізм адміністративно-правового регулювання» пропонує визначення механізму адміністративно-правового регулювання як системи наділених владними повноваженнями суб'єктів (органи державної влади й управління) щодо застосування правових засобів із метою правового впливу на суспільні відносини в інтересах фізичних і юридичних осіб [14, с. 148].

Погоджуємося з позицією Є.В. Валькової [15] щодо того, що сьогодні існує велика кількість наукових праць, але єдиного та чіткого розуміння й визначення механізму адміністративно-правового регулювання та структури немає, питання залишається доволі дискусійним. Але навіть за відсутності єдності серед науковців щодо визначення поняття механізму адміністративно-правового регулювання серед різноманіття дефініцій можна виділити його основні ознаки: а) це сукупність правових

засобів впливу на суспільні відносини; б) ці відноси виникають у сфері управління державою; в) вони безпосередньо пов'язані з діяльністю органів публічної влади [1].

Зважаючи на це, пропонуємо під механізмом адміністративно-правового регулювання розуміти об'єднану систему головних і допоміжних правових інструментів, за допомогою яких здійснюється регулювання та вплив суспільні відносини в адміністративному праві. Відповідно, у контексті сфери надання освітніх послуг варто розглядати як сукупність об'єднаних правових засобів, за допомогою яких здійснюється регулювання та контроль у сфері освітньої діяльності.

4. Види й елементи механізму адміністративно-правового регулювання.

І.М. Коросташова в узагальненому вигляді представила основні чотири аспекти, через які розглядають механізм адміністративно-правового регулювання: функціональний; структурний; процесуальний і діяльнісний. Пропонуємо розглянути більш детально їх.

I. У функціональному аспекті механізм адміністративно-правового регулювання є засобом (системою) регулювання правовідносин, за допомогою якого забезпечується ефективність такого регулювання. За функціональним аспектом, ознаками механізму адміністративно-правового регулювання є: а) системність; б) динамізм; в) комплексний характер впливу на правовідносини; г) направлення на реальне задоволення потреб учасників суспільних відносин (юридичних і фізичних осіб); ґ) здатність до реалізації функцій права. Науковиця надає детальну характеристику.

Системність означає вплив на правовідносини за допомогою застосування сукупності взаємно розташованих у них елементів, а також додержання принципів механізму адміністративно-правового регулювання. Його динамізм проявляється в тому, що в механізмі адміністративно-правового регулювання мають ураховуватися зміни, що відбуваються в суспільному житті й державі загалом. Комплексний характер впливу механізму адміністративно-правового регулювання необхідно розуміти в широкому та вузькому сенсі. У широкому сенсі він проявляється у впливі на норми окремої галузі права різноманітних галузей права. У вузькому – у впливі на різноманітні правові інститути.

II. У структурному аспекті – це внутрішня будова механізму, його окремі елементи (частини), взяті у співвідношенні. Якщо зробити порівняльний аналіз структур механізму адміністративно-правового регулювання, що наводяться науковцями, можна зробити висновок, що загальноприйнятої структури механізму адміністративно-правового регулювання в теорії адміністративного права, як і в теорії держави та права, сьогодні не існує [1].

Так, С.Г. Стеценко й Т.О. Коломоець виділяють у структурі механізму адміністративно-правового регулювання органічні та функціональні елементи. До органічних відносять норми права; юридичні факти (фактичні склади); правові відносини; акти реалізації норм права. До функціональних – правову свідомість і культуру; законність; акти тлумачення норм права; акти застосування норм права [11, с. 65].

На думку Ю.Д. Кучинського, органічні елементи механізму адміністративно-правового регулювання безпосередньо становлять зміст процедури регулювання, створюють базову основу процесу розробки, прийняття й реалізації адміністративного законодавства, а також ефективності застосування інших засобів адміністративно-правового регулювання [16].

Л.М. Шестопалова із цього приводу висловлюється, що структурні елементи досліджуваного механізму – це норми права, правові відносини, акти реалізації прав та обов'язків, акти застосування права, законність, правосвідомість і правова культура [17, с. 157–158].

Водночас З.С. Гладун до структури механізму правового регулювання відносить правові норми, юридичні факти, правовідносини, норми тлумачення права, реалізацію правових норм [18, с. 89]. І.П. Голосніченко зазначає, що до елементів, які входять до структури механізму адміністративно-правового регулювання, належать норми адміністративного права, адміністративно-правові відносини, акти тлумачення норм адміністративного права й акти реалізації адміністративно-правових норм і відносин [10, с. 20–21]. С.Т. Гончарук розглядає структуру механізму адміністративно-правового регулювання як адміністративно-правові норми, акти тлумачення та акти реалізації адміністративно-правових норм та адміністративно-правові відносини [12, с. 23]. На думку В.Н. Хропанюк, структура механізму полягає в нормах права, правовідносинах та актах реалізації юридичних прав та обов'язків [13, с. 341–342].

А.В. Малько встановлює, що до складу адміністративно-правового механізму входять норма права, юридичний факт або фактичний склад (особливо організаційно-виконавчий правозастосовний акт), правовідносини, акти реалізації прав та обов'язків, охоронний правозастосовний акт. Як додаткові елементи механізму можуть бути акти офіційного тлумачення норм права, правосвідомість, режим законності тощо [3, с. 470–473].

Основні елементи механізму адміністративно-правового регулювання поділяються на обов'язкові та факультативні. До обов'язкових відносяться: 1) правові норми (загальнообов'язкові формально визначені правила поведінки, встановлені з метою регулювання суспільних відносин); 2) правові факти (або фактичний склад); 3) правовідносини (суспільні відносини, учасники яких є носіями прав та обов'язків, урегульованих нормами права); 4) акти реалізації норм права (офіційні приписи, засновані на законі, прийняті суб'єктом управління в порядку одностороннього волевиявлення й у межах його компетенції з додержанням установленної процедури та форми, що спрямовані на втілення в життя приписів норм права й тягнуть за собою юридичні наслідки (висновки, рішення тощо). Реалізація норм права має чотири форми: використання, виконання, дотримання та застосування.

Факультативним елементом механізму адміністративно-правового регулювання в цій групі є акти застосування норм права – охоронні (захисні) індивідуальні веління, спрямовані на казуальне (філос. – що зумовлюється певною причиною; причинний) регламентування. До актів застосування (казуальних) правозастосовних індивідуальних актів відносяться акти суду (постанови, ухвали, рішення, вироки) та акти правоохоронних органів.

За внутрішньою будовою (у структурному аспекті) механізм адміністративно-правового регулювання складається з основних і супутніх елементів (відправних реально функціонуючих фрагментів правової системи).

Супутні елементи механізму адміністративно-правового регулювання поділяються на матеріальні та нематеріальні. До матеріальних супутніх елементів указанного механізму відносяться юридична техніка, нормативно-правові акти, систематизація законодавства, акти тлумачення норм права [19, с. 47–48].

До нематеріальних супутніх елементів відносяться правова культура, правосвідомість і принцип верховенства права і його складник – режим законності. Однак нематеріальність не заважає цим елементам дієво впливати на весь процес правового регулювання, оскільки від рівня правосвідомості, правової культури та дійсного додержання режиму законності залежить ефективність роботи всіх елементів [1].

Отже, проаналізувавши наведені структури механізму адміністративно-правового регулювання, варто зауважити, що хоча вони й мають спільні елементи, але також є певні відмінності. Як приклад можна розглянути позицію С.Г. Стеценко та Т.О. Коломоєць, А.В. Малько відносять акти тлумачення норм права до функціональних

елементів, а І.М. Коросташова та С.Т. Гончарук, навпаки, відносять цей елемент до основних. Більшість інших науковців узагалі не розподіляли елементи на основні та функціональні. Також варто звернути увагу на такий елемент, як «законність». У роботі тільки один науковець, а саме І.М. Коросташова, приділяє йому окрему велику увагу й зазначає, що він є найголовнішим елементом. Але про нього згадують також інші науковці, серед них – С.Г. Стеценко й Т.О. Коломоєць, Л.М. Шестопалова та А.В. Малько.

Розглядаючи структурні елементи механізму адміністративно-правового регулювання загалом, можемо охарактеризувати елементи механізму забезпечення у сфері надання освітніх послуг, до яких варто віднести такі:

1) норми права, що містяться в різних нормативно-правових актах, що регулюють надання освітніх послуг: Законі України «Про освіту», Законі України «Про дошкільну освіту», Законі України «Про вищу освіту» тощо.

2) юридичний факт і надання освітніх послуг, таких як, наприклад, підписання договору про надання освітніх послуг;

3) правові відносини, як, наприклад, матеріальні правовідносини виникають з приводу права на освіту. Основою для гарантування державою права на освіту в Україні вважається положення Загальної декларації прав людини, прийнятої й проголошеної Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року;

4) акти реалізації норм права в наданні освітніх послуг: укази Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України й накази Міністерства освіти України;

5) правова свідомість і культура, що може проявлятися в дотриманні приписів Конвенції ООН про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти від 14 грудня 1960 року, учасницею якої є Україна;

6) тлумачення адміністративних приписів у цій сфері як процес доведення й уточнення їх змісту.

III. Щодо процесуального аспекту, то він відображає стадійність (основні етапи) впливу права на суспільні відносини в кожній сфері суспільного життя. У процесуальному аспекті механізм адміністративно-правового регулювання складається з чотирьох стадій, остання з яких є факультативною.

На першій стадії відбувається регулювання суспільних відносин на нормативно-правовому рівні, тобто регулювання всіх відносин цього виду, які виникають та існують, за допомогою встановлення певної правової норми. На цій стадії відбувається формування (розробка, прийняття, оприлюднення тощо) і дія норм права, що нерозривно пов'язана з основним елементом цього механізму (правовими нормами) та супутніми елементами (нормативно-правовими актами, юридичною технікою, правосвідомістю тощо).

Друга стадія механізму адміністративно-правового регулювання передбачає індивідуалізацію певної правової норми щодо вимог певного конкретного випадку. На цій стадії правостановлювальні акти закріплюють за суб'єктом правовідносин певні суб'єктивні права чи юридичні обов'язки.

Третя стадія вказаного механізму – це реалізація правової норми, а також прав та обов'язків суб'єктів суспільних правовідносин. На цій стадії відбувається реалізація норм права, тобто досягається безпосередній результат дії механізму адміністративно-правового регулювання.

Четверта стадія (факультативна) полягає у виданні та реалізації захисних індивідуальних актів, спрямованих на казуальне регламентування, що мають на меті владну примусову реалізацію юридичних обов'язків [20, с. 66–67].

IV. У діяльнісному аспекті – є правовими формами (організаційними сторонами) органів публічної влади, що надають публічні послуги, та інших органів, що здійснюють правове регулювання в різних сферах суспільного життя. Має прояв у таких правових формах діяльності суб'єктів публічної влади, як нормотворча діяльність; правозастосовна та правовстановлювальна (охоронна) діяльність; захист прав і законних інтересів суб'єктів правовідносин [1].

Проблематика адміністративно-правового регулювання у сфері освіти полягає не у відсутності законодавства чи в низькій його якості, а в механізмі, за допомогою якого воно забезпечується, адже, як відомо, механізм правового регулювання – це не лише норми права. С.Г Стеценко вважає, що «правові норми, які використовуються в адміністративному праві, самі по собі статичні, а в рух вони приводяться саме за допомогою механізму адміністративно правового регулювання». Учений наголошує, що «саме за допомогою адміністративно-правового механізму та його складових частин досягається мета якісної регламентації суспільних відносин, що входять до предмета адміністративного права» [21, с. 33].

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи вищесказане, констатуємо, що метою механізму адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг є встановлення державою певних правових засад (правил поведінки), забезпечення яких є гарантом публічних суспільних інтересів, і дотримання прав та інтересів суб'єктів цих відносин. Під механізмом адміністративно-правового регулювання треба розуміти об'єднану систему головних і допоміжних правових інструментів, за допомогою яких здійснюється регулювання та вплив суспільні відносини у сфері публічного управління. Механізм адміністративно-правового регулювання у сфері надання освітніх послуг можемо визначити так: це комплекс заходів, основних і допоміжних, за допомогою яких здійснюється регулювання й управління у сфері надання освітніх послуг.

Проаналізувавши наукові дослідження, варто звернути увагу на те, що механізм адміністративно-правового регулювання можна розглядати в чотирьох аспектах: функціональному (системне керування правовідносинами, що сприяє максимально ефективному регулюванню); структурному (є внутрішньою будовою механізму); процесуальному (відображає почергові етапи регулювання адміністративного права на суспільні відносини в сфері публічного управління) та діяльнісному (є правовими видами роботи публічної влади й осіб, які знаходяться у сфері публічного управління).

Структуру механізму адміністративно-правового регулювання варто розділити на основні та додаткові елементи. До основних віднести норми права; юридичні факти; правові відносини; акти реалізації норм права, законність. До додаткових – правову свідомість і культуру; акти тлумачення норм права; акти застосування норм права. Проведене дослідження дало змогу проаналізувати вже наявні теоретичні підходи науковців-адміністраторів і сформулювати власну правову категорію. Переконалися в необхідності подальших наукових пошуків для досягнення єдиного підходу розуміння механізму адміністративно-правового регулювання та її структури.

Список використаних джерел:

1. Коросташова І.М. Механізм адміністративно-правового регулювання як правова категорія та багатоаспектне явище. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. Серія: «Право»*. 2019. № 1. С. 52–61.
2. Алексеев С.С. Механизм правового регулирования в социалистическом государстве. Москва : Юридическая литература, 1965. 187 с.
3. Алексеев С.С. Общая теория права : курс лекций : в 2 т. Москва : Юрид. лит., 1982. Т. 1. 542 с.

4. Литвинов О.М. Соціально-правовий механізм протидії злочинності в Україні : монографія. Харків : ХНУВС. 2008. 446 с.
5. Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства за ред. І.К. Білодіда. Київ : Наукова думка. 1970–1980. Т. 4. С. 695.
6. Теория государства и права : учебник. Москва : Юристъ. 2004. 512 с.
7. Кельман М.С., Мурашин О.Г. Загальна теорія права : підручник для студ. вищ. навч. закл. Київ : НАВСУ ; Кондор, 2002. 353 с.
8. Веремеенко И.И. Механизм административно-правового регулювання в сфері охорони общественного порядка. Москва : ВНИИ МВД СССР, 1981. 350с.
9. Діденко С.В. Поняття та елементи механізму адміністративно-правового забезпечення обігу та застосування зброї в Україні. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»* / голов. ред. М. В. Афанасьєва ; МОН України ; НУ «ОЮА». Одеса, 2015. Т. 16. С. 463–469.
10. Голосніченко І.П. Адміністративне право України: основні поняття. Київ : ГАН, 2005. 231 с.
11. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : навчальний посібник. Київ : Атіка, 2007. 624 с.
12. Гончарук С.Т. Адміністративне право України. Загальна та Особлива частини : навчальний посібник. Київ : НАВС, 2000. 240 с.
13. Хропанюк В.Н. Теория государства и права : учебное пособ. для высш. учеб. завед. / под ред. проф. В. Г. Стрекозова. Москва, 1995. 377 с.
14. Остапенко О.І. *Наукові уявлення про механізм адміністративно-правового регулювання. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ.* 2010. № 2. С. 142–149.
15. Валькова Є.В. Зміст та структура механізму адміністративно-правового регулювання у сфері охорони прав інтелектуальної власності. *Форум права.* 2012. № 3. С. 84–88.
16. Кучинський Ю. Д. Структура механізму адміністративно-правового регулювання режиму військового майна в Україні. *Право.юа.* 2017. № 1. С. 90–94.
17. Шестопалова Л.М. Теорія держави та права : навчальний посібник. Київ : Прецедент, 2006. 197 с.
18. Адміністративне право України в сучасних умовах (виклики початку ХХІ століття) : монографія. Херсон, 2010. 378 с.
19. Коросташова І.М. Механізм адміністративно-правового регулювання (структурний аспект). *Адміністративне право сучасного етапу державотворення: стан та перспективи розвитку* : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції. Харків : Пляда, 2016. 272 с.
20. Коросташова І.М. Механізм адміністративно-правового регулювання (процесуальний та діяльнісний аспекти). *Актуальні проблеми розвитку права і держави в умовах міжнародно-інтеграційних процесів* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2016. 210 с.
21. Стеценко С.Г. Механізм адміністративно-правового регулювання: сучасні проблемні питання. *Актуальні проблеми держави і права.* 2007. Вип. 35. С. 31–34.